

Dokument nr. 8:61

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim, Harald T. Nesvik og Per Sandberg om å be Regjeringen sørge for normerte satser for omsorgslønn i alle kommuner

Til Stortinget

Bakgrunn

Ordningen med omsorgslønn ble innført ved lov 11. juli 1986 nr. 55 om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 lov om helsetjenesten i kommunene. Regelen om omsorgslønn ble med virkning fra 1. januar 1993 flyttet til lov om sosiale tjenester mv. av 13. desember 1991 nr. 81 kapittel 4 - Sosiale tjenester mv. - § 4-2 pkt. e) der det heter:

«De sosiale tjenester skal omfatte lønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid».

Dette betyr at kommunene har et ansvar for at det skal finnes et slikt tilbud i hver enkelt kommune.

I Rundskriv I-42/98 - Omsorgslønn - står følgende:

«Hovedformålet med omsorgslønnsordninga er å bidra til best mogeleg omsorg for dei som treng hjelp i dagleglivet og å gjere det mogeleg for private omsorgsytarar å halde fram med omsorgsarbeidet».

Rundskrivet slår også fast at det er kommunen som avgjør om det skal gis omsorgslønn til den som søker og hvor høy lønnen skal være. Det påpekes også at ordningen med omsorgslønn gir noe større rom for kommunalt skjønn enn det som gjelder andre sosiale tjenester.

Rundskriv I-42/98 nevner enkelte momenter som er relevante når kommunene skal vurdere om det skal tilbys omsorgslønn:

- Om omsorgsarbeidet er særlig tyngende.
- Om omsorgsarbeidet gjelder nødvendige omsorgsoppgaver.
- Om omsorg fra søkeren er det beste for den som trenger hjelp.
- Kommunens ressurser.

Det påpekes imidlertid at også andre hensyn kan være relevante og at de momentene som er nevnt ikke

er vilkår for omsorgslønn. Kommunen kan derfor velge å tilby omsorgslønn selv om ingen - eller bare noen av de nevnte momenter er tilstede.

Kommunene har plikt til å sette av midler til omsorgslønn i sine budsjetter og kan ikke avslå en søknad fordi dette ikke er gjort. Ifølge Rundskrivet, pkt. 3.4, kan allikevel kommunene legge en viss vekt på sin egen økonomi i vurderingen av om det skal tilbys omsorgslønn i det enkelte tilfelle. Kommunene tar stilling til hvilken tjenesteform som skal velges og kan ta stilling til hva som, økonomisk sett, er mest formålstjenlig. I enkelte kommuner settes det tak på hvor høy omsorgslønnen kan være. Departementet understreker imidlertid i Rundskrivet at hver enkelt søknad skal avgjøres etter en individuell, skjønnsmessig helhetsvurdering der omsorgslønn blir sett i sammenheng med andre pleie- og omsorgstjenester.

Det er altså kommunen som avgjør hvor mange timer med omsorg det skal ytes lønn for og hvor høy timelønnen skal være. I Rundskrivet vises det til at mange kommuner benytter det laveste lønnstrinnet for hjelpepleier og at departementet råder den enkelte kommune til å yte høyere lønn dersom det er grunn til det, for eksempel når omsorgsyteren har relevant bakgrunn for å utføre omsorgsarbeid.

For å utføre omsorgsarbeid kan tjenesteyteren motta 3 pensjonspoeng i Folketrygden. Poengene er ikke avhengig av at man faktisk mottar omsorgslønn eller hvor høy den eventuelt er. Omsorgslønn er skattepliktig inntekt.

Etter regelverket er der altså opp til den enkelte kommune å avgjøre hvem som skal tildeles omsorgslønn, om det skal tildeles omsorgslønn og hvor høye ytelsene skal være, både timesatsen og omfanget. Dette fører, naturlig nok, til at ordningen med omsorgslønn fungerer svært forskjellig fra kommune til kommune og at tjenesten lønnes på svært forskjellig nivå i kommunene, noe som innebærer at personer som yter omsorg for familiemedlemmer eller nære

slektninger behandles ulikt avhengig av i hvilken del av landet ytelsen gis. For dem som mottar omsorgen betyr disse forskjellene at man i enkelte deler av landet har mindre mulighet for å kunne motta omsorgshjelp fra sine nærmeste. I Innst. S. nr. 294 (1996-1997) til St.meld. nr. 50 (1996-1997) fremmet Fremskrittspartiets medlemmer, sammen med Senterpartiets og Kristelig Folkepartis medlemmer, forslag om at staten skal delfinansiere kommunenes omsorgslønn med 50 pst. En slik ordning ville, slik forslagsstillerne ser det, ha gjort det mulig å etablere en ordning som førte til mer likhet i ytelsene i alle deler av landet innenfor dagens ordning med kommunalt ansvar. Forslagsstillerne primære standpunkt er imidlertid statlig overtakelse av ansvaret for sosiale ytelser og en stykkprisfinansiert dekning av utgifter der pengene følger den enkelte bruker.

Forslagsstillerne finner dagens ordning utilfredsstillende og mener at tilbudet om å kunne motta omsorg fra nær familie og slektninger bør være tilnærmet likt over hele landet. At tilbudet skal være tilnærmet likt baseres på de faktiske, relevante levekostnader i de forskjellige deler av landet og innebærer en

differensiering av satsene i overensstemmelse med levekostnadene. Forslagsstillerne ser problemet med å pålegge kommunene nye utgifter til sosiale ytelser innenfor dagens finansieringsrammer og ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til finansiering i forbindelse med behandlingen av Revidert budsjett eller statsbudsjettet høsten 2002 avhengig av fremdriften i arbeidet med utarbeidelse av satser. Det fremmes derfor forslag om at departementet skal utarbeide normerte satser for tildeling av omsorgslønn for å oppnå større likhet for omsorgsytere i hele Norge.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen utarbeide bindende normerte satser for omsorgslønn i kommunene.

7. februar 2002